

Flama Eco/ feminista

Aprentatges de
la Primera Trobada
d'Economia Feminista
d'Abya Yala

4.000 exemplars

Més ecofeminismes davant la lògica de fragmentació i exclusió

Blanca Bayas Fernández

Activista ecofeminista

i investigadora de l'Observatori
del Deute en la Globalització

Ens identifiquem amb la mirada que creua la perspectiva feminista amb l'ecologista, que pren formes diverses, però té en comú la visió crítica al model econòmic extractivista i biocida que ens ha conduït a l'escenari de crisi de reproducció social

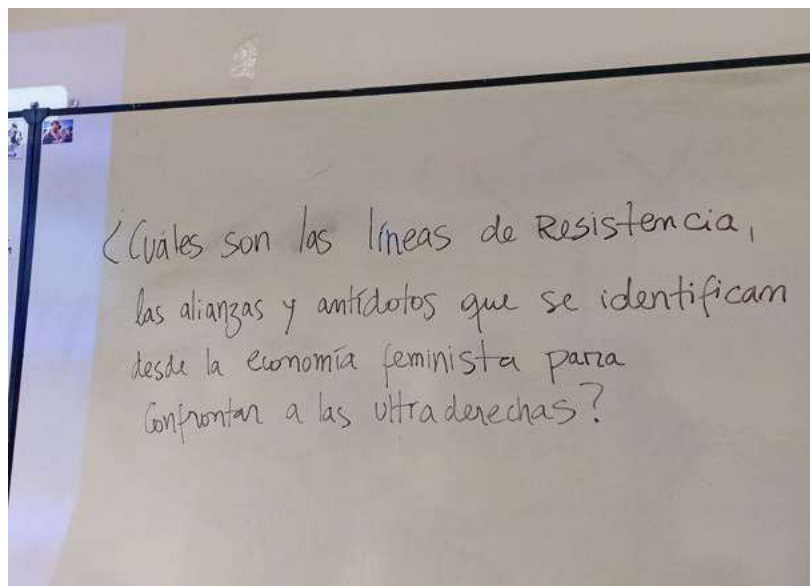

Sessió plenària de tancament de la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala, el 28 de març de 2025. (Blanca Bayas Fernández, ODG).

L'any 2025 ve marcat per les lògiques d'un sistema biocida: més pràctiques extractivistes, més acaparament econòmic en poques mans i més privatitzacions de béns comuns i serveis públics. Com a conseqüència: més destrucció d'ecosistemes, més retrocs de drets bàsics i augment de les desigualtats socials. Vivim en un sistema socioeconòmic que se sosté i es construeix a través de pactes, d'organitzacions i d'institucions polítiques responsables d'aquesta realitat. Es materialitza així un conjunt de discriminacions i violències cap a àmplies capes de la societat: Violències patriarcales, racistes, classistes, que impacten -de manera diferenciada- en les persones i en la desprotecció dels seus drets bàsics; estructures polítiques que generen i perpetuen conflictes bèl·lics i genocidis, com el de Gaza, executat amb la complicitat dels governs del Nord Global. És un any que destaca també per l'auge de l'extrema dreta, la representació de la qual ha crescut en molts països, i amb exponents que estan al capdavant de governs, com Benjamin Netanyahu, Donald Trump, Viktor Orbán, Javier Milei i Giorgia Meloni, entre altres.

Les mirades des de l'economia feminista radical problematitzen aquest sistema -socioeconòmic, polític, civilitzatori-, que prioritza l'acumulació del capital a la sostenibilitat de la vida. Un sistema, com diem, biocida, que posa en risc totes les vides, humanes i no humanes, de tots els ecosistemes, de manera desigual i diferenciada, algunes en una situació de més vulnerabilitat que d'altres. Les economies feministes, en la seva anàlisi, assenyalen les crisis creuades, superposades i multidimensionals -des de la perspectiva econòmica, política, ecològica, social i de

**Les mirades de l'economia
feminista problematitzen
el sistema que prioritza
l'acumulació de capital a la
sostenibilitat de la vida**

L'economia feminista entén que en la reproducció de la vida ens hem de plantejar la nostra relació amb la natura i amb els ecosistemes

cura-, que vertebren, en síntesi, una crisi de la reproducció social.

Trencar el binomi producció-reproducció

Una de les aportacions de l'economia feminista de la ruptura -partint del focus de la importància de la reproducció social i entenent que el treball domèstic i les cures són feines necessàries, que s'han de valorar i redistribuir- és trencar amb la lògica del binomi producció-reproducció a l'economia i entendre també que en la reproducció de la vida ens hem de plantejar la nostra relació amb la natura, amb els ecosistemes. I aquí és on entra la mirada dels ecofeminismes.

Les autores d'aquest dossier ens identifiquem amb aquesta mirada, que creua alhora la perspectiva feminista amb l'ecologista. Els ecofeminismes són diversos, però tenen en comú la crítica al model econòmic extractivista i biocida que ens ha conduït a l'escenari de crisi de reproducció social. I també, especialment, constitueixen una eina d'anàlisi pròpia i un conjunt de propostes polítiques amb fonaments filosòfics i ètics diferenciats als de l'economia clàssica i hegemònica. Les propostes constru-

eixen, alhora, processos i transicions -ecosocials i ecofeministes-, que tenen com a horitzó nous models que posin al centre la reproducció de totes les vides; que apostin per la redistribució i el decreixement i no per la mercantilització dels béns comuns.

Les dones i les identitats dissidents, amb la nostra trajectòria diversa, hem estat presents en tots els àmbits necessaris per a la vida, per al benestar i cobertura de necessitats, tant materials com immaterials. També, amb una mirada de suficiència en aquesta cobertura i equilibri amb l'impacte ambiental. Encarnem les alternatives, des de l'àmbit de les cures, passant per la salut, l'educació, l'energia, l'aigua o l'habitatge. Verxebrem aquestes transicions ecosocials i ecofeministes a favor de la reproducció social i en la nostra relació amb els territoris, els ecosistemes i la naturalesa.

Perspectiva col·lectiva

Defensem aquests drets bàsics amb perspectiva col·lectiva i de sobirania (alimentària i energètica), partint d'alternatives localitzades i territorialitzades, i allunyant-nos de les individuals i les atomitzades, amb solidaritat i internacionalisme. Les propostes es canalitzen de manera diversa alhora: des d'iniciatives de les economies feministes, socials i solidàries -com són les cooperatives i propostes d'autogestió- fins als serveis i polítiques públiques amb mirada feminista, amb col·laboracions publicocomunitàries, amb sindicats alternatius feministes, entre d'altres.

La nostra aposta pels ecofeminismes és, a més, àmplia i inclusiva. Es construeix amb la mirada antiracista i els transfeminismes, amb

1. Pregunta generada en un taller sobre extrema dreta que tingué lloc en la Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala, el març de 2025 (Blanca Bayas Fernández, ODG).

2. Taller de brodat i creativitat en el mateix encontre (Natalia Roca).

3. Sessió plenària de tancament, el 28 de març de 2025 (Natalia Roca).

4. Espai de trobada i ritual el dia 26 de març (Natalia Roca).

les identitats dissidents, les persones migrades i racialitzades i les treballadores sexuals que defensen els seus drets. Són feminismes aterrats, que es basen en l'experiència i la pràctica més que no pas en els debats teòrics; pràctiques de llarg recorregut i també de propostes emergents. I es creuen, a més, amb altres lluites en la construcció de les transicions que abans esmentàvem: noves formes d'economies alternatives, ecologismes, sindicalismes alternatius, etcètera. Davant la lògica de fragmentació i exclusió que promou l'extrema dreta, la filosofia i pràctica que plantegen els ecofeminismes integren aquesta diversitat, tant pel que fa a les qui les corporalitzen, com a les temàtiques, estratègies i territoris on es desenvolupen. Una diversitat que aglutina aquesta solidaritat i internaciona-

lisme a la seva base, i que teixeix una xarxa entre nosaltres que ens cohesiona en el camí que continuem traçant.

Venim de feminismes aterrats, que es basen en l'experiència més que en el debat teòric, en pràctiques de llarg recorregut i en propostes emergents

Coconstruir internacionalismes una crida de llarga distància

Flora Partenio

Docent, militant feminista
i lesbiana, integrant de la
comissió organitzadora de la
Primera Trobada d'Economia
Feminista d'Abya Yala (EFAY
2025) i de la xarxa DAWN.

El llarg procés preparatori que va culminar amb la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala de Buenos Aires ha estat un camí imprescindible per poder plantejar les grans preguntes i debats a mitjà i llarg termini, i en clau transnacional

Moment d'acollida i benvinguda de la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala, a Buenos Aires. (EIDAES - UNSAM).

La Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala (EFAY), que va tenir lloc el mes de març de 2025 a Buenos Aires, no s'hauria pogut organitzar sense algunes condicions materials decisives. La forma que va prendre l'organització es va basar en una sèrie de passos previs que van permetre encaminar la crida internacional a la trobada. Fou una mixtura on es van combinar maneres artesanals amb una increïble tecnologia social i informàtica. Però, abans que res, va demanar temps. Temps per escoltar, per acoblar connexions, per unir preocupacions, per redoblar la creativitat.

Per què engegar una convocatòria des d'Abya Yala? Les nostres preocupacions no només es basaven en la necessitat de “debatre temàtiques que ens estaven afectant a totes i sobre les quals no disposàvem -ni en l'àmbit teòric ni en el pla d'aplicació- d'eines clares per enfrontar-les”, sinó també en la importància de construir un diagnòstic col·lectiu que ens permetés traçar un full de ruta des de les economies feministes. També era una invitació a dissenyar eines d'anàlisi i estratègies des de la perspectiva de la sostenibilitat de la vida als nostres territoris. Moltes de nosaltres havíem participat en el Congrés d'Economia Feminista (EF) el març del

2023 a Barcelona, i vam considerar seriosament la importància d'invertir temps i treball per enfortir un diàleg amb la Xarxa d'Economia Feminista a l'Estat espanyol.² Però també vam fer lloc a algunes preguntes col·lectivament: com pensar i enfortir els ponts entre allò que ja existeix? Tenim objectius comuns internacionalment? Com els treballem?

En aquest teixit internacionalista no començem de zero. Algunes companyes feia més de tres dècades que construïen plegades sabers de manera transatlàntica. Articles, llibres i fanzins van creuar les nostres regions i van ser llegits a tallers de formació i universitats. Les pedagogies feministes i l'educació popular van ser un motor d'escoles d'economia a diferents llocs d'Abya Yala. Altres venien de l'activisme del moviment antiglobalització, antideute i de les lluites contra l'Àrea de Lliure Comerç de les Amèriques, totes profundament creients que “un altre món era possible”. Ens van tornar a trobar a les recents experiències del Fòrum Social d'Economies Transformadores, les xarxes transfrontereres, les aturades internacionals i les assemblees feministes dels fòrums socials mundials. La trama d'aquest teixit estava brodada pels fils de les confiança polítiques construïdes aquí i allà al llarg d'aquests anys. El diàleg intergeneracional

La idea de l'EFAY va prendre cos amb la gira que companyes argentines i xilenes vam fer per la Patagònia, iniciada el 2023 amb les Jornades d'Economia Feminista a Neuquén

era una de les fibres més sensibles i poderoses de la trama.

Així, la idea de l'EFAY va començar a prendre cos a l'escalf de la gira que companyes argentines i xilenes vam fer per la Patagònia. Va ser una gira rockera iniciada l'octubre del 2023 amb les Jornades d'Economia Feminista a Neuquén, que va continuar a la Trobada Plurinacional de Dones, Lesbianes, Trans, Travestis, Bisexuals, Intersexuals i Identitats No Binàries a Bariloche, i va arribar fins als debats que van tenir lloc a la ciutat d'El Bolsón.

El pas següent va ser donar-nos un temps i un espai per compartir les diverses preguntes i pensar els grans temes a plantejar-nos a mitjà i llarg termini. El març de 2024 es va constituir el que vam anomenar "la prèvia" de l'EFAY que va reunir prop de trenta companyes de l'Uruguai, el Brasil, l'Equador, l'Argentina i Xile a l'Escola Popular Camperola Curaco de Vélez, ubicada a l'illa de Chiloé. L'agenda de temes a tractar va prendre la forma de comissions que van treballar durant gairebé un any per elaborar interrogants que convoquessin a un diàleg més aprofundit, com ara: quines reflexions hem de fer sobre els tempos i les pors promogudes pel sistema com a eina de control social i polític? Com hem d'enfrontar l'avenç de la ultradreta i dels ultraconservadorismes? En relació amb els processos socials crítics i resistències, quins aspectes i pedagogies de l'economia feminista són presents al nostre camí? Què ens poden aportar? Ens permeten trobar-nos i construir un punt comú on la diversitat sigui fortalesa i no obstacle? Quin rol juga l'art en la construcció de resistències comunes? Com recuperar la potència transformadora que tenen les cures?

L'EFAY de Buenos Aires va ser un lloc per trobar-nos i elaborar possibles respostes. També per fer festa i ballar. Des de les Economies Feministes.

Les jornades de treball van desbordar el mateix programa. Es van autoorganitzar juntes al voltant de l'economia camperola, l'agroecologia, l'economia popular, les finances ètiques i solidàries. La reflexió de la macro i la microeconomia es va anar tramant amb els brodats, cançons, collage rebels i poemes que van sorgir de la comissió d'Expressions artístiques-culturals.

El format de construcció d'aquesta trobada pot assimilar-se als passos que antany van comprendre la trucada de llarga distància amb els telèfons a disc. Això pot sonar analògic, i en part ho és. Potser hi ha alguna altra possibilitat? Estendre el cablejat, connectar-se a un commutador, enllaçar la comunicació... Aprofitar el temps d'aquesta trucada, escoltar-se, projectar plans compartits. Potser hi ha altres maneres? Les maneres que podem trobar per enfortir els diàlegs requereixen temps i capacitat d'escolta. No n'hi ha prou amb proclamar la solidaritat internacional. Si la crisi és global, la construcció d'una estratègia política necessita tots aquests passos artesanals i diversos.

És impostergable respondre a la crida a coconstruir economies feministes internacionalistes. La resposta està en nosaltres i en la nostra capacitat de construcció col·lectiva.

1 Veure "Historia del EFAY": efabyayala.com/Historia-del-Encuentro.

2 Congressos d'Economia Feminista promoguts per la xarxa d'Economia Feminista de l'àmbit estatal des de l'any 2005: congresoekonomiafeminista.org.

La Primera Trobada d'Economia Feminista es va celebrar a la seu de la Universitat Nacional de San Martín, a Buenos Aires. (EIDAES - UNSAM).

Taller de collage de la comissió d'expressions artístiques i culturals des de les economies feministes. (Natalia Roca).

Taller de brodat. (Flora Partenio).

Història d'una trobada

Carme Díaz Corral

Economista feminista, entrevista
diverses dones que han format
part de la construcció i futur
de les trobades d'Economia
Feminista d'Abya Yala.

Cristina Carrasco, economista feminista, explica com va sorgir la Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala

Entre el 10 i el 17 d'octubre del 2023 vam fer una gira d'economia feminista per la Patagònia, organitzada per companyes argentines participants de l'Espai d'Economia Feminista de Dawn i companyes xilenes de l'Escola Popular Camperola de Curaco de Vélez. Vam fer estada a Neuquén, Bariloche i El Bolsón, on van tenir lloc diverses activitats, com debats o presentacions de llibres.

A l'escalf de la nit, al llarg d'hores d'excel·lents relacions i converses, mentre compartíem experiències d'allò viscut durant els dies, ens vam anar plantejant la necessitat de fer una trobada àmplia per debatre temàtiques que ens estaven afectant a totes i sobre les quals no disposàvem -ni a escala teòrica ni en el pla més aplicat- d'eines clares per enfrontar-les. Així, vam decidir fer una primera reunió ampliada amb companyes de diferents moviments de països diversos d'Abya Yala.

El resultat va ser una primera trobada organitzativa el març de 2024 a l'Escola Popular

Camperola Curaco de Vélez (a l'illa de Chiloé, Xile). Es tracta d'un projecte comunitari, autònom, autogestionat, dedicat a l'educació política popular promocionant el diàleg de sabers. En aquesta trobada intensa, on 25 companyes de diferents procedències vam debatre qüestions diverses durant tres dies, van quedar plantejats els temes i l'organització base d'una Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala.

Flora Partenio, de l'Escola d'Economia Feminista de Dawn i organitzadora de la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala

Els diàlegs que existeixen amb els corrents de l'economia heterodoxa són fructífers i interessants. Les lectures comunes del diagnòstic de la crisi actual amb les mirades de l'economia crítica són punts de confluència. No obstant això, en el debat públic, els marcs d'anàlisi i les reflexions de l'economia feminista no hi són presents. Cal assenyalar que en els mitjans alternatius, la possibilitat que economistes feministes prenguin la veu, puguin ser convocades i ser part de diàlegs

Diverses activistes i especialistes valoren el moment actual de les recerques i pràctiques en economia feminista i què ha representat la cita de Buenos Aires per a aquest àmbit de recerca

amb altres posicions, és sempre mínima. Es privilegien altres veus de l'economia heterodoxa, que no veuen que l'única manera de construir una sortida a la situació que estem travessant és, justament, mitjançant el diagnòstic col·lectiu.

L'anàlisi de l'economia feminista és central per desfer, desemmascarar i desestructurar el discurs hegemònic sobre la inversió en infraestructura pública (salut, educació, cures) o sobre la negociació de mesures paritàries en matèria de salaris. I, concretament a l'Argentina, per desarmar el discurs econòmic liberal de les forces llibertàries d'extrema dreta, que apliquen programes d'austeritat i ajustament del dèficit fiscal, alhora que fomenten l'expansió de dinàmiques d'endeutament, de crèdits amb taxes variables i sense cap mena de regulació estatal i que es gestionen a partir de plataformes i carteres virtuals. La financerització i l'accés a l'ecosistema digital d'endeutament és un tema que hem d'analitzar profundament, cal valorar el seu impacte en les classes populars, i concretament en les dones precaritzades. Aquestes noves dinàmiques d'endeutament i monetització

de les cures impacten directament en els presupostos de les llars.

Alejandra Santillana Ortiz, de l'Assemblea Transfeminista de Dones i Dissidències de l'Equador

L'economia feminista continua aprofundint, matisant i ampliant les discussions entorn de les cures i la reproducció social juntament amb altres diàlegs, com els transfeminismes, els feminismes negres, els feminismes comunitaris populars o els feminismes pagesos i agroecològics. Ens ha donat unes grans ulleres per poder mirar la crisi i caracteritzar-la, no només en l'àmbit de la crisi cíclica del capital, sinó que amplia la discussió a la crisi multidimensional

“En el debat públic, els marcs d'anàlisi i les reflexions de l'economia feminista no són presents”

Cartell informatiu del proper Congrés d'Economia Feminista que se celebrarà a l'octubre a Sevilla.

del sosteniment de la vida en un context de límits i desbordament. I està aconseguint també pensar què passa amb la discussió de la cura en àmbits profundament precaritzats i d'enorme violència, com els que es viuen a l'Amèrica Llatina, amb l'entroncament del capitalisme il·legal, el narcotràfic i el crim organitzat. I també què passa amb l'economia de guerra, que té a veure molt amb la crisi cíclica del capital, però també amb la feixistització de la reproducció i de les nostres societats.

Els àmbits per pensar també tenen a veure amb l'ofensiva del que és sensible, molt pròpia d'una mena de neoliberalisme que construeix subjectivitats; aquí hi ha tot un debat que l'economia feminista pot comprendre i que té a veure amb un tipus de producció de gaudi dins del capitalisme que ens permet mirar aquestes relacions. Quina és aquesta altra alternativa quan parlem d'un altre gaudi, d'una militància no sacrificial, d'una militància gaudidora? És possible que nosaltres construïm una forma de gaudi no capitalista i, a més, antipatriarcal? Aquest és un debat que no és menor, perquè no és només la discussió del micro o del privat; és la forma de

subjectivitat que està produint el capitalisme en un moment en què tenim, d'una banda, acumulació originària i, per una altra, automatització del treball. Tenim sobreexplotació i quasi esclavitud, i al mateix temps *multitasking*, sobrecàrrega de treball i un cansament generalitzat. És possible construir temps fora de la reproducció com a treball obligatori d'aquest mandat de feminitat? Un altre àmbit on l'economia feminista pot il·luminar en un moment de crisi, de descoratjament, té a veure amb la producció d'utopia i d'esperança: pensant en tots aquests aspectes que aconsegueixen incomodar i interpel·lar la mateixa lògica del capital i del valor de canvi. Què passa amb el valor d'ús en la producció de la utopia?

Astrid Agenjo, organitzadora de l'IX Congrés d'Economia Feminista que se celebrarà a l'octubre a Sevilla (Andalusia)

La importància de continuar debatent i pensant juntes amb les eines teòriques i polítiques que ens proporciona l'economia feminista és clau, davant d'una cruïlla global, ecològica, social a tots els nivells. Les propostes que se'ns plantegen des de l'economia feminista són vitals, en el més estricte sentit de la paraula, perquè ens fan posar la vida al centre. Són eines que ens permeten veure el que ja sabem que, d'altra banda, és el que no se sol mirar.

Planteja també la "necessitat de continuar gratant: perquè continua havent-hi memòries, vides, territoris en resistència als quals encara no estem mirant". I considera fonamental "ajuntar-nos, pensar-nos, pensar col·lectivament, per veure com abordar aquestes esquerdes que s'obren".

"En un context d'avanç de l'ecofeixisme, cal intensificar el diàleg entre l'economia feminista, els ecofeminismes i les perspectives decolonials"

Detall del Xè Congrés d'Economia Feminista celebrat a Barcelona el 2023.

Òbviament, en un món tan canviant, “moltes vegades ens quedem curtes en les nostres anàlisis teòriques o polítiques, perquè sempre és necessari anar més enllà; i la manera d’anar més enllà sempre és pensant juntes”.

Esperem que la trobada a Sevilla sigui un moment precisament per pensar juntes: que ens donem aquest espai, que ens donem aquest temps i, sobretot, que ens vegem, que ens ajuntem i que riguem juntes, que també és fonamental.

Daniela Osorio, amb les companyes del Nucli Feminismes i Economia Social i Solidària de la Universitat de la República (Udelar), a l'Uruguai, on se celebrarà la 2a Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala el 2027

A l'Uruguai, la mirada de l'economia feminista ha estat tradicionalment associada als estudis de gènere i treball de cures en el marc de les polítiques públiques. No obstant això, en els últims anys, la proposta de la sostenibilitat de la vida -pensada com a resposta al conflicte capital-vida- ha nodrit de manera significativa els debats en les ciències socials i l'acció col·lectiva.

Aleshores, podem dir que encara que els nivells d'institucionalització marquin l'agenda en aquests temes al nostre país, al mateix temps emergeix amb força, impulsada pel moviment feminista, una agenda alternativa que busca rescatar les dimensions més col·lectives i comunitàries per sostenir la vida.

Quant a les línies de treball a aprofundir, considerem necessari que, en un context d'avanç de l'ecofeixisme en l'àmbit global, s'intensifiquin els diàlegs entre l'economia feminista, els ecofeminismes i les perspectives decolonials, amb especial èmfasi en les crítiques antiracistes.

I Trobada Economia Feminista Abya Yala, (Natalia Roca).

Suma d'experiències

Cuidar, resistir, transformar: iniciatives que demostren que la utopia no és tan lluny i l'ecofeminisme té moltes cares.

Una constel·lació d'experiències comunitàries feministes arrelades a diversos territoris.

Asorredipar, Chocó (Colòmbia), des de 2010

Associació sense ànim de lucre formada per unes 1.500 persones dedicades a la cura maternoinfantil abans, durant i després del part; integra la formació i l'assistència tècnica en l'acompanyament en tot aquest procés i visibilitza la tasca de les llevadores i llevadors en els processos socials i comunitaris de salut. Des d'una visió interseccional i feminista, posa el focus en la relació harmònica amb la natura tot criticant l'extractivisme actual respecte al part i altres processos relacionats amb la salut.

[instagram.com/rediparchoco](https://www.instagram.com/rediparchoco)

Casa La Serena. Impulsada per la Iniciativa Mesoamericana de Mujeres Defensoras, Oaxaca (Mèxic), des de 2016

Espai d'estada temporal per a la recuperació, sanació, descans i reflexió de defensoras de drets humans i ambientals que passen per situacions de cansament extrem, desgast físic o emocional, crisis personals, dols o pèrdues no resoltes o altres circumstàncies derivades del context de violència patriarcal als llocs on desenvolupen el seu treball. Desenes de dones provinents de diversos països i territoris d'Abya Yala hi han estat acollides.

im-defensoras.org/2019/04/

[guia-de-acompanamiento-casa-la-serena](#)

Mujeres de Frente, l'Ecuador, des de 2004

Col·lectiu feminista antipunitivista nascut a la presó de dones de Quito. Conformat per dones diverses -indígenes, afrodescendents, cholas, mestisses i d'altres dissidències- impulsen processos de formació política i suport mutu. Una Cistella Comunitària d'Aliments és una de les seves línies d'actuació. Amb aquest projecte es combat la fam des de l'economia cooperativa articulada el consum col·lectiu, el comerç just i els vincles entre camp i ciutat.

mujeresdefrente.org

Mutual La Nosotredad, Mendoza (l'Argentina), des de 2020

Entitat sostinguda per 45 dones dedicada a les finances feministes, l'autonomia econòmica i el suport mutu. La Mutual està construint una oferta de serveis de cures locals dignes i accessibles. Prioritza la solidaritat i la comunitat per sobre del guany individual, resignificant el treball de cures com a feina digna, amb protecció social i reconeixement, i impulsant l'autonomia econòmica com a forma de combatre el patriarcat, l'extractivisme i el capitalisme.

lanosotredad.mutual.ar

No Tan Distintas (NTD), Buenos Aires (l'Argentina), des de 2011

Espai de suport i acompanyament a dones i persones LGBTIQ+ que viuen al carrer, que actua com a organització social, política i transfeminista conformada per companyis de diferents classes socials, molts també sense llar. Esgotadis de patir tota mena de violències i de veure com els seus drets són completament vulnerats, s'acompanyen i construeixen xarxes d'afectes i recursos que impulsen projectes d'habitatge, treball i activisme, i modes de vida col·lectius, antiracistes i antipatriarcal.

notandistintas.org

Federación Rural, l'Argentina

Més de 30.000 productores i voluntàries organitzades amb mires a un horitzó agrari agroecològic, mitjançant un model cooperatiu integral que incideix en la producció, la generació d'inputs, la comercialització i la formació, a través de pràctiques com Pueblo a Pueblo (un sistema de canals curts de comercialització) o l'Escola Nacional d'Agroecologia.

federacionrural.com.ar

Ollas por Vida Digna, l'Uruguay

Coordinadora Popular i Solidària d'acció col·lectiva que agrupa olles, berenars i altres iniciatives que neixen de l'emergència alimentària. En un país de tres milions d'habitants, unes 580.000 persones pateixen fam, manca de feina i manca de suport de l'Estat. Quan l'Estat es retira, els que ho sostenen tot són les dones. Les dones i dissidències a base d'olles i berenars populars s'organitzen en cooperatives de treball, construeixen comunitat i afirmen que contra la fam i l'opressió "ells lluiten per poder i nosaltres per menjar!".

[instagram.com/coordinadorapopularysolidaria](https://www.instagram.com/coordinadorapopularysolidaria)

Ramaderes de Catalunya, Catalunya, des de 2016

Grup de dones ramaderes creat per visibilitzar la seva tasca al món rural i al sector agroalimentari, generar un grup de suport i reivindicar les dificultats amb què es troben.

linktr.ee/ramaderes.cat

Sindillar / Sindihogar, Barcelona, des de 2011

És el primer sindicat independent de dones migrades treballadores de la llar i les cures de l'Estat espanyol. Denuncien el racisme i la violència socials i institucionals als quals s'enfronten, posant el focus en la situació de les treballadores domèstiques. Ofereixen un servei de càtering, organitzen tallers de teatre, de política, i també dissenyen i confeccionen peces de roba per encàrrec. Diversos centenars de dones han participat de les seves activitats i han treballat en els seus projectes d'autoocupació i d'incidència política.

[facebook.com/sindihogar.sindillar](https://www.facebook.com/sindihogar.sindillar)

Les Mercedes Cooperativa, Barcelona, des de 2020

Cinc treballadores de l'àmbit de la ciclogística urbana que busquen remodelar el paradigma de la missatgeria ràpida -centrat en els baixos costos i la immediatesa-, amb l'horitzó d'un model ètic i regeneratiu. Hi integren mesures d'igualtat de gènere i sostenibilitat ecològica, amb una mirada solidària i comunitària. Promouen una transformació holística que reapropia la missatgeria -i l'espai urbà- com a territori de cures, comunitat i justícia social i ambiental.

mensajerialesmercedes.com

Surkuna, l'Ecuador

Centre de Suport i Protecció dels Drets Humans que impulsa el projecte "Vivas y libres nos queremos" per garantir el dret a una vida lliure de violències i l'accés definitiu als drets sexuals i reproductius de dones, adolescents i dissidències sexuals i de gènere. Articula l'acompanyament jurídic a supervivents, la formació sanitària per garantir el dret a l'avortament i la creació de la xarxa Primers Auxilis Legals.

surkuna.org

#VivasNosQueremos

Vives ens volem totis, des de Ciudad Juárez fins a Santa Fe, passant per Belén i Medellín. Unides, milers de dones feministes, cis i trans, han sortit, surten i sortiran als carrers per combatre els feminicidis. La campanya gràfica VNQ Argentina és un símbol imprès d'expressió i lluita feminista: cooperatives gràfiques feministes imprimeixen i fan circular cada dia els seus cartells. Suma-t'hi, forma'n part, ajunta't amb altris, ampliem la xarxa, empenya el burí, imprimeix, sortim al carrer. Els murs són nostres.

Enfortint diàlegs des de les economies feministes

Montse Benito Soriano
Natalia Riera Manzan
Entrepobles

Veronica Diz
Editorial Madreselva

Una activitat artística durant la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala.

En el marc de la I Trobada d'Economia Feminista de Buenos Aires, l'organització Entrepobles i l'Editorial Madreselva van impulsar un espai de debat on es van plantejar conceptes i pràctiques que articulen formes alternatives d'organització social, econòmica i espiritual, basades en la cura i la sostenibilitat de la vida

L'editorial Madreselva (de l'Argentina) i l'organització Entrepobles - Entrepueblos - Entrepobos - Herriarte (de la península Ibèrica), compromeses amb les economies feministes i els feminismes internacionalistes, articulem des de fa algun temps estratègies col·lectives que transcendeixen fronteres i sabers. Des de Madreselva, un segell cooperatiu que “teixeix textos d'intervenció social en gèneres diversos”, mantenim una línia clara al voltant de l'economia feminista, raó per la qual allotgem al nostre catàleg una col·lecció pròpia sobre el tema. D'altra banda, des d'Entrepobles fomentem el diàleg interterritorial entre els feminismes de l'Estat espanyol i d'Abya Yala, integrant propostes de moviments feministes, ecologistes i indígenes del Sud, i visibilitzant-les en publicacions com ara *Voces desde las economías feministas: resistencias, arraigos, cuidados* (Cristina Carrasco i Corina Rodríguez, editores, 2023). En conjunt, cartografiem conceptes, tensions i pràctiques que articulen formes alternatives d'organització social, econòmica i espiritual, amb la cura i la sostenibilitat de la vida al centre.

Ambdues organitzacions vam confluïr a la I Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala, a Buenos Aires, amb un debat al voltant del llibre editat per Carrasco i Rodríguez. Aquest espai de diàleg entre autores d'Abya Yala i de l'Estat espanyol va apostar per polititzar el malestar i, sobretot, col·lectivitzar esperances.

Al llarg d'aquesta conversa col·lectiva es va fer un recorregut conceptual, les principals aportacions del qual van ser les següents:

Feminisme de la ruptura i diàlegs amb Abya Yala

Cristina Carrasco va presentar el “feminisme de la ruptura” com un element de crítica al feminisme liberal i institucional. Va ancorar la seva proposta en una intersecció entre crítica anticapitalista i perspectiva de gènere, destinada a assenyalar la invisibilitat del treball de cures, l'extracció de vida de cossos feminitzats i la destrucció territorial. Va assenyalar coincidències potents entre feminismes del Nord i d'Abya Yala -vida, cures, crítica al capital- i també diferències crucials: organització comunitària, vincle amb la natura i sabers ancestrals.

Una acció contra les polítiques extractivistes a la trobada de Buenos Aires.

Conversa al voltant del llibre 'Voces desde las economías feministas'.

L'espai de diàleg va apostar per polititzar el malestar i, sobretot, per collectivitzar esperances

Territori, extractivisme i resistències

Corina Rodríguez Enríquez va afirmar que arrelament, territori i interdependència són experiències viscudes. Va explicar també que en la seva investigació per al llibre coeditat amb Carrasco van emergir lluites liderades per dones i dissidències: agroecologia, autogestió comunitària i sobirania alimentària davant de la lògica extractivista.

Mirades feministes vers als espais extractivistes

Patricia Amat va sostenir que les perspectives feministes revelen les relacions de poder en territoris travessats per l'extractivisme. El continent -va afirmar- genera memòria de resistència i construeix xarxes que sostenen la vida en contextos violents i de crisi civilitzatòria.

Agroecologia, cos-territori i temporalitats

Miriam Nobre va destacar la convergència entre economia feminista i agroecologia al Brasil. Les polítiques públiques poden donar suport a aquests processos, però han de mantenir autonomia davant de governs que els coopten o desmantellen.

Re-existència i cos-territori

Tita Torres va introduir aquesta conceptualització des de les comunitats indígenes i camperoles

amb qui ha treballat durant molts anys des de Mesoamericanes en Resistència per una Vida Digna (Costa Rica).

Cos, territori, temps

Amaia Pérez Orozco, en afegir la dimensió temporal, va integrar la idea del cicle complet de la vida, i també la mort, per polititzar el dol i el desgast de les cures.

Cooperativisme i organització des de baix

Carme Díaz Corral va reivindicar el cooperativisme feminista com a espai de transformació impulsat des de l'economia feminista, basat en l'autogestió, les cures, l'equitat i l'horitzontalitat. Va assenyalar igualment la necessitat de canviar, no només les estructures econòmiques, sinó també les pràctiques organitzatives quotidianes, per superar les dinàmiques patriarcals i construir organitzacions més habitables.

Al seu torn, Valeria Mutuburría va compartir l'experiència a l'Argentina: un recorregut lent, però transformador dins del moviment cooperatiu, que visibilitza tasques de cura i qüestiona jerarquies.

Hi cabem, a les institucions?

Fernanda Moscoso va portar la seva reflexió des de Xile. Les revoltes del 2019 van obrir una ona-

Sessió de la comissió Temps i pors: eines de control del poder.

da d'esperança en un procés constituent, els resultats del qual han estat contradictoris. Per a Moscoso, el desafiament implica sostenir els aprenentatges col·lectius i les propostes dels feminismes situats i de l'economia feminista, sense diluir-ne la potència transformadora davant dels marcs institucionals.

Polititzar malestars per collectivitzar esperances

Sens dubte, aquest diàleg tan ric va expandir el procés que va començar amb el llibre de Cristina Carrasco i Corina Rodríguez i es converteix en invitació per a properes cites, com el IX Congrés d'Economia Feminista (a Sevilla, el 2, 3 i 4 d'octubre de 2025) i la II Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala (que es preveu fer a Montevideo, l'Uruguay, el 2027), en les quals continuarem teixint aliances internacionals entre territoris, generacions, col·lectius i sabers.

El IX Congrés de Sevilla inclourà una taula dedicada a enfortir ponts amb la Primera Trobada d'Economia Feminista a Abya Yala, alimentant el diàleg entre genealogies, territoris i experiències diverses, aprofundint en les aliances entre sabers encarnats i apostes col·lectives per transitar cap a altres mons possibles. Es visibilitzaran alternatives econòmiques feministes que resisteixen el capitalocè amb enfocaments

interseccionals i des dels marges silenciats per l'economia dominant.

La II Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala, continuïtat de la celebrada a Buenos Aires, buscarà consolidar aliances entre col·lectius del Sud i el Nord Global. Sota la consigna de "bastir ponts globals", reunirà activistes, acadèmiques i organitzacions territorials per aprofundir el debat sobre cures, deute, sobirania, extractivisme i resistències feministes. Serà un espai de pensament col·lectiu amb protagonisme d'economies comunitàries, antiracistes i anticapitalistes.

Perquè, com proclamem des d'Entrepobles i l'Editorial Madreselva, la vida val més que el capital, i només es defensa col·lectivament, amb pensament crític, tendresa radical i organització feminista.

La II Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala buscarà consolidar els "ponts globals" entre el Sud i el Nord

Sobirania alimentària, treball, temps i cures

Esti Redondo

Equip feminismes del Moviment
Nacional Camperol Indígena
Somos Tierra (l'Argentina)

Laia Baró Gómez

Marina Di Masso Tarditti

Càtedra d'Agroecologia i
Sistemes Alimentaris
de la UVIC-UCC (Catalunya)

Mirene Begiristain Zubillaga

Universitat del País Basc i Biolur-
Gipuzkoa (el País Basc)

En una de les comissions de la I Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala es van plantejar diverses preguntes per establir un diàleg fructífer entre l'agroecologia i l'economia feminista, dues disciplines abocades a enriquir-se mútuament

Cada vegada som més les agroecòlogues que ens apropem a l'economia feminista i al revés. I no és casualitat, perquè sense aquest diàleg trobem buits, limitacions i camins que semblen no conduir enlloc. La intersecció entre ambdues disciplines (i moltes formes de feminisme més) ens permet fer més complexa la mirada i enriquir les nostres pràctiques respectives.

En aquest procés ens hem trobat agroeco-feministes procedents de diferents territoris i amb trajectòries diverses: de l'equip de feminismes del Moviment Nacional Camperol Indígena Somos Tierra, de la Càtedra d'Agroecologia i Sistemes Alimentaris de la UVIC-UCC a Catalunya, de la Universitat del País Basc i de l'organització agroecològica basca Biolur, per compartir algunes inquietuds que ens travessen quan ens vinculem amb l'economia feminista.

Una de les grans contribucions que els feminismes i, particularment, l'economia feminista, han fet a l'agroecologia és donar major visibilitat al treball reproductiu i de cures que duen

a terme les dones rurals en l'àmbit domèstic, comunitari i territorial. Són unes tasques que, tant històricament com en l'actualitat, en molts casos, sostenen la vida al camp, i són essencials per al funcionament de les unitats familiars llauradores. Aquest treball ha sigut invisibilitzat i desvaloritzat amb etiquetes com "ajuda" o "suport", sense un lloc en la comptabilitat ni en les anàlisis econòmiques del sector agrari. L'economia feminista ens ajuda a re significar-lo, a donar-li valor i, sobretot, a situar-lo com un eix central en les discussions sobre la viabilitat dels projectes i els processos agroecològics.

Una de les línies estratègiques per a avançar en la visibilització d'aquest treball és la categoria Temps. El temps com a unitat de mesu-

El treball reproductiu de les dones en entorns rurals s'ha invisibilitzat amb etiquetes com "suport"

Visita a l'hort d'una productora de la Federació Rural al cinturó agrícola de La Plata. (Laia Baró Gómez).

Mentre l'agronegoci imposa un temps immediat, orientat al lucre i al control, l'economia pagesa es regeix per cicles a mitjà termini, la indígena per temps ancestrals, i la feminista proposa els ritmes vitals

ra permet dimensionar la magnitud de l'esforç que implica la producció d'aliments, el manteniment dels sistemes agroecològics, així com totes les tasques de cura que es desenvolupen dins i fora d'una finca agrícola. Diversos estudis han implementat metodologies d'Usos del Temps, que consisteixen a registrar detalladament, hora a hora, les activitats acomplertes durant un període determinat, classificant-les segons la seva finalitat o tipologia. Això no sols

permet quantificar, sinó també comprendre i visibilitzar diferències i desigualtats.

Algunes d'aquestes diferències són entre els temps urbans i rurals o els temps del rellotge i els de la natura. I ens porten a preguntar-nos com d'hetèropatriarcal, racistes, classistes i colonials són els nostres temps. I també a descobrir que el que és reproductiu i el que és productiu en l'agroecologia no són categories separades, sinó que comparteixen espais i temps i que una mateixa tasca pot respondre als dos objectius. A més, ens permet veure la flexibilitat del temps, la multitasca simultània i les tasques canviants en els cicles de la vida.

Mentre l'agronegoci imposa un temps immediat, orientat al lucre i al control, l'economia pagesa es regeix per cicles (de sembra, collita...) a mitjà termini, la indígena per temps llargs, cíclics i ancestrals, i la feminista proposa els ritmes vitals. El temps agroecològic ens permet identificar, enfrontar i decidir de quina manera volem concebre i habitar el temps.

Aquestes qüestions ens porten a profundes reflexions sobre el concepte de treball, la distribució del temps i el valor de les cures. I

Sessió de la Comissió "Temps i Pors" a Buenos Aires.

Taller de collage a la I Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala.

és aquí on moltes confluïm: les cures -cap a les altres, cap als col·lectius que conformem, cap a nosaltres mateixes i cap als agroecosistemes i els animals- són essencials per a la reproducció de la vida i, com a tals, han de tenir un lloc central.

En aquest sentit, una de les comissions de la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala va reflexionar entorn dels "Temps i pors". La pregunta que es va plantejar en aquella comissió va ser la següent: si el treball capitalista no estigués al centre, què pensem nosaltres que hauria de ser el centre de l'organització del temps com a societat?

És una pregunta difícil, però alhora ens impulsa a imaginar altres formes de vida possibles, on les cures, la sostenibilitat de la vida i la reciprocitat estiguin al cor de l'organització social. Però per això, cal posar-se d'acord: quins han de ser els treballs imprescindibles? I els importants? Com els dividim? Com ho fem perquè la càrrega de treball sigui equilibrada entre el camp i la ciutat? Entre persones de diferent sexe i gènere? Entre persones de qualsevol color? Entre el Nord i el Sud Global?

Ens sorgeixen moltes preguntes i algunes respostes. Potser, a l'economia feminista, ens falta debat sobre sobirania alimentària; debat entre productores, investigadores, organitzacions de barri, agents de l'economia social i solidària, entre altres; per avançar fent petites passes en comú cap a aquesta utopia que tal vegada somiem de maneres diferents.

**La comissió "Temps i Pors"
va preguntar-se quina hauria
de ser l'organització del temps
si el treball capitalista
no estigués al centre**

Caminant cap a unes finances feministes

Nina González i Sofía Muñoz

Membres de FETS – Finançament Ètic i Solidari

Anna Fernández i Lucía Cano González

Membres de la Xarxa Economia Solidària de Catalunya (XES)

Participants al taller de Finances Feministes en Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala. (Lucía Cano).

Emprendre la reflexió sobre què poden ser les finances feministes ens ha portat a conèixer altres companyes que es feien les mateixes preguntes des de diferents indrets. Trobar-nos ha estat essencial per posar en comú pràctiques i propostes contra l'ordre financer patriarcal i colonial

Fa dos anys, més de 45 dones representants d'entitats i xarxes locals i internacionals d'Economia Social i Solidària de base feminista ens vam reunir a Barcelona, aprofitant el marc del VIII Congrés d'Economia Feminista, per debatre juntament amb entitats de finances ètiques i solidàries sobre què entenem per finances feministes i com podem construir col·lectivament -i internacionalment- unes alternatives de finançament que donin resposta a les necessitats específiques de les economies feministes.

El març de 2025, a la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala, celebrada a Buenos Aires, companyes d'entitats de finances ètiques, organitzacions de finançament de moviments feministes, així com organitzacions d'economia solidària i feminista d'Amèrica Llatina i de l'Estat espanyol, vam continuar estirant aquest fil.

Per què unes finances feministes?

Entenem que el sistema financer actual està completament allunyat de l'economia real i es basa en l'especulació i la generació de deute, tant dels estats com de les llars, especialment del Sud Global i afecta greument les dones i les dissidències de gènere o sexuals.

Les estratègies de resistència van de l'esfera macroeconòmica, amb el desafiament del deute sobirà, ecològic i de cura, a la domèstica amb la desobediència financera

Davant d'aquest escenari, en què l'arquitectura financera internacional no fa més que reforçar la crisi sistèmica que vivim, sorgeixen diverses estratègies de resistència que van des de l'esfera macroeconòmica (com la lluita per una justícia fiscal feminista, o el desafiament del deute sobirà, ecològic i de cura) fins a la microeconòmica o domèstica (desobediència financera, mecanismes d'estalvi col·lectiu i autogestió econòmica col·lectiva). En aquest sentit, posem de manifest la necessitat estratègica de visibilitzar i promoure les pràctiques econòmiques transformadores que, tal com va definir una de les participants de la trobada "són com

Les ulleres feministes ens ajuden a replantejar-nos conceptes com ara 'crèdit', que prové de 'creure', per passar a reivindicar-lo com a dret

un agafador, un espai de resistència davant del capitalisme”.

Què entenem per finances feministes?

Rebutgem elaborar una definició tancada quan, a més, un dels principals aprenentatges durant aquest procés és la constatació que és imprescindible *reconceptualitzar* els termes econòmics-financers, *descolonitzar-los* per *desconstruir* el coneixement i passar a reconstruir-lo col·lectivament i de manera situada des de cada territori. Les ulleres feministes ens ajuden a replantejar-nos conceptes com ara *crèdit*, que prové etimològicament de *creure* i de *confiança*, per passar a reivindicar-lo com a dret. Com vam escoltar a la trobada d'Abya Yala: “No és el mateix deure a un banc que a una companya feminista”.

En qualsevol cas, no partim de zero, sinó que bevem de tres fonts: l'economia feminista com a paradigma, l'economia social i solidària com a paraigua de pràctiques econòmiques transformadores, i les finances ètiques com a eines al servei d'aquestes pràctiques econòmiques centrades en la sostenibilitat de la vida. Aquestes comprenen multitud d'àmbits i sectors: l'agroecologia, l'atenció a les persones i les cures, l'acció feminista, les cooperatives productives des del sector tèxtil fins al tecnològic, passant per la restauració o l'urbanisme amb perspectiva feminista. Són àmbits amb projectes liderats sobretot per dones i dissidències que s'insereixen a les xarxes d'economia solidària i popular. Posen el focus a incorporar la mirada feminista transversal, cosa que implica treballar des d'unes lògiques que subverteixen les estructures de poder establertes, portant a la pràctica el paradigma de l'economia feminista.

Podem, per tant, emmarcar les finances feministes com aquells instruments o fórmules -que ja existeixen, o que puguem imaginar i construir col·lectivament- que serveixen d'engranatge per a la sostenibilitat econòmica de les iniciatives d'economia solidària feminista. En paraules de les companyes de La Base, organització argentina que promou des de fa vint anys les finances ètiques, populars i feministes,

“són també una aposta davant de la crisi capitalista: instruments financers diversos, dissenyats en funció de les necessitats de qui els utilitza, i no en funció de la rendibilitat i l'especulació. Són eines financeres al servei de la producció, el treball i les cures”.

Pràctiques transformadores

Des de FETS i la XES hem emprès un camí col·lectiu, amb el suport de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament i les col·laboracions de la Xarxa de l'Economia Alternativa i Solidària (REAS) -Xarxa de Xarxes de l'Estat espanyol-, SOF_Siempreviva -Organització Feminista del Brasil-, la Taula d'Economia Feminista de Colòmbia i La Base de l'Argentina. Estem fent un diagnòstic participatiu per entendre millor els obstacles que enfronten les iniciatives feministes d'economia solidària quan busquen finançament i així poder generar recomanacions sobre com millorar l'accés i la sostenibilitat financera d'aquests projectes a través de les finances ètiques i solidàries. Volem escoltar, compartir coneixements i traçar camins comuns per enfortir la sostenibilitat de qui ja està transformant el món. Inspirades per l'economia feminista, apostem per unes finances que alimentin les lluites quotidianes, sostinguin els cossos i els territoris, i obrin camins cap a una economia on totes les vides importin.

1. Reunió de treball a la seu de La Base amb companyes de FETS, XES, REAS - Xarxa de Xarxes, l'ODG, Mutual La Nosotredad, el Fons Dàlia i el Programa Semillas. (Anna Fernández).
2. Conceptes recollits d'una pluja d'idees celebrada en el marc de la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala. (Anna Fernández).
3. Participants en el taller de Finances Feministes (Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala).

Bevem de tres fonts:
l'economia feminista com a
paradigma, l'economia social
i solidària com a paraigua i les
finances ètiques com a eines

Aquella Casa

Vengo acarreando una bolsa del mercado
ya está media rota pero aún sirve. Tengo unos pesos en
el bolsillo que los voy partiendo entre las ñañas
que me dan a cambio arroz, leche, unos chistes y hasta
un abrazo.

Y me voy corriendo pata pila al merendero de una
amiga
trava

El camino se vuelve seco y agrietado
y yo busco en las manos que nunca me abrazaron, unas
caricias que no vendrán

Pus, mucha pus y sangre ¿De quién es esta sangre en
tus manos?

Un casquete azul, una motosierra y unos dólares que se
le cayeron a esta

supuesta libertad quedaron a lado de los tacos rojos de
mi amiga. Yo busco verles los ojos y escupirles.

Plata, economía, suciedad.

Mi casa, aquella casa que mi mamá imaginaba y en
donde pintaba un rostro en el espejo con un labial viejo
y sucio que compró de aquella misma feria en la que yo
camino.

Mi casa, aquella casa que mi mamá creó con sus
propias manos, amasando el barro dentro del verde
monte.

Mi casa que es su casa, hoy está en peligro porque
alguien le entró por la ventana.

Él, está en blanco y negro, tiene una careta y apesta a
mierda cisheterowinca patriarcal. Patea las paredes, tira
al piso la cartera de chaguar que hizo mi abuela, mete
sus sucias manos por las costillas y a puñaladas deja
marcas. Queda así un olor

y un cuerpo
y dolor.

Y entonces, mujeres, mujeres, patriarcado, patriarcado
y patriarcado. Feminismos terf y abolicionismo.

Capitalismo, racismo y fascismo.

Los unos y los otros
a mordisco despedazan
esto a lo que ellos mismo llaman su país.

Intento ocultar con una tela descosida el miedo a morir sin pelear.

Ni siquiera puedo perder el derecho que nunca tuve, el mundo que se acaba.

Andamos hartas, cansadas, desgarradas por la muerte de mis hermanas. ¡Basta ya! Mirémonos a los ojos y hagamos silencio. ¿Escuchan?

¿Pueden escuchar?

Es la pachamama que pide a gritos que ahora nosotras la salvemos.

Mi casa, aquella casa que mi mama parió, tiene aún la semilla que es fiel testigo de la espera llorosa por ver que algo renazca de ahí.

Vivir. Comer. Amar. Abrazar.

En el olvido mis nombres, mi casa y sus mil formas quedarán, pero no serán como ellos. Yo reafirmo hoy no ser como esos patrones. Antiguos rostros que solo muestran el miedo por lo que florece en el barro.

Llegué a este lugar y veo que entre el aula 31,32, treinta y tanto, el aula tanque, el tornavias, una feria y comidita rica todo aquí toma colorcitos violetas verdes y arcoíris.

Cantitos, bailes, poesías, ancestras con telares y collages dan cuenta de la mejor de la estrategia que es, como dice mi amiga,

la mejor estrategia es acuerparse.

Mi casa y mi bolsa se parecen a mí, a la ñaña del mercado, a mi mamá y a

vos y a vos y a vos que a muchas veces andamos rotas pero luchando. Me quedo tranquila entonces de saber que por aquí también unas mujeres, lesbianas, travestis, afros, negras, marronas indias, migrantes, incluso aquellas blancas, le tiran agua a la semilla y a mi casa que ahora es colectiva.

Mi casa, aquella casa que mi mamá amó, es la travesti que hoy soy.

Delfina Acosta.

Travesti guaraní de cos, ànima i cor. Llicenciada en Comuniació Social. Doctoranda en Estudis Socials i de la Cultura per la Universitat de Salta. Text escrit en el Taller de poesia de la I Trobada d'Economia Feminista d'Abya Ayala.

Foto de família de la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala.

**“¡QUÉ MOMENTO! ¡Qué momento!
A pesar de todo, les hicimos el Encuentro.
¡QUÉ MOMENTO! ¡Qué momento!
A pesar de todo, nos hicimos el Encuentro”**

Càntic entonat per organitzadores i participants en la Primera Trobada d'Economia Feminista d'Abya Yala (2025).

Publicació editada per:

Directa

La Directa SCCL

Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1
08028 Barcelona
Tel.: 935 27 09 82
661 493 117
directa@directa.cat

COORDINACIÓ DE CONTINGUTS: Lucía Cano González
COORDINACIÓ TÈCNICA: Míriam Blázquez
COORDINACIÓ DE FOTOGRAFIA: Víctor Serri
EDICIÓ DE TEXTOS: Eloi Latorre
CORRECCIÓ: Miriam Tijani
MAQUETACIÓ: Hugo Cornelles
PORTADA: Amaia Moran

Entitats impulsores:

Càtedra
d'Agroecologia
i Sistemes Alimentaris
LUVIC-UCC

Amb el suport de:

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

Co-funded by
the European Union

